

ABONY

Szerkesztőség:

II-ik kerület 460. házszám,
nová a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová
az előfizetési pénzek, a hír-
de ések és ezeknek díjai,
valamint a felszólamiások
küldendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva és vidékre küldve egész évre 8 korona, fél évre 4 korona, negyed évre 2 korona. Egyes szám ára 16 fillér

Fetelés szerkesztő:
TEMESKÖZY GERZSON.

Főmunkatársak:
VEVERÁN ISTVÁN. VÉLI MIKSA.
Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények,

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a kiadóhivatalhoz küldendők. Nyilttér scra 1 korona.

Társadalmi életünk.

Mult számban panaszkodik valaki, hogy miért nincs Abonyban társadalmi élet, pedig hány kör, kaszinó és tudj' isten mi ápolja azt az ugy nevezett társadalmi életet.

Ő azonban azt állítja, hogy egész Magyarországon így van, míg én bátorkodom kijelenteni, hogy a kasztrendszer itt Abonyban van legszebben és leghatalmasabban kifejlődve s csak az hiányzik még, hogy minden kaszt jelet válasszon magának, melyről föl lehetne ismerni. Erre a célra igen jó lenne különösen itt Abonyban a léghajó, mert ez is magasra törekszik, míg belül üres.

A sok formalitás elnyom minden szívélyes érintkezést, s oly fönséget, oly hideg előkelőséget szeretünk mutatni mások előtt, hogy azokat a visszafojtott kacaj, vagy irigység csak úgy szét nem veti.

S ilyen körülmények között akarunk pezsgő társadalmi életet létrehozni?

De ez még nem mind.

Nézzük végig a köröket, egyleteket hogy milyen élet folyik ott.

A könyvtár, olvasó szoba üres, nagy néha találunk egy végképp neki keseredett olvasót, ki rászánja magát az ezer eszten-

dős, régi francia rémregények olvasására, melyekből sem nem tanul, sem nem művelődik, legföljebb egy álmatlan éjszakát biztosít magának.

Az ivószoba azonban népes.

A sűrű, vágható füstben csak úgy cikáznak a borral kiöntött eszmék azon mód lucskosan s folyik a kaláber nemes mestersége.

Minek nekünk társadalmi élet, minek nemesebb multság?

Tavaly ilyenkor egy klub alakult itt, melynek célja a test fejlesztés s vele együtt a társas érintkezés bensőbbé tétele volt.

A közöny s az ellenséges indulat már alig pár hó múlva jobblétre szenderítette a kisdedet.

Mert hiszen mire való is az, a torna csak a gyerekeknek való, mint ahogy csak a disznó fürdik. (S alkalmasint ezért nincs még fürdők sem idáig)

S így vagyunk mindennel.

Ha multság van készülöben, előtte harc és háboru, majd hogy kötéllel nem kell a résztvevőket fogni, s mikor már szerencsésen egybegyűltek, egyiknek ez nem tetszik, másiknak amaz, s mindegyiknek a többi együtvéve.

Őn kedves barátom azt írja, hogy fog-

lalkozunk a szellemiekkel is.

Próbálja meg, tartson fölolvadásokat, fejtegesse a modern élet problémáit, kap-e rá hallgatót?

Azt hiszi, hogy azért fáradunk egész nap, hogy kinnal szerzett keresményünket ilyen unalmas dolgok meghallgatásáért dobjuk ki?

Roppant téved.

Hisz itt még a színelőadásokra sem járunk másért, csak hogy kalapjainkat mutogathassuk, melyeken az egész szép természet ott diszeleg a legnagyobb össze-visszaságban.

Elhíheti nekem, hogy itt minálunk nem érdemes semmit sem csinálni, mert az az osztály, mely a földműveléssel foglalkozik s mely Abony társadalmának legnagyobb részét teszi, részt a többi osztály összejövetelén nem vesz, mert sokkal büszkébb sem hogy lenézésnek tegye ki magát, míg saját összejövetelén az őt érdeklő dolgokat ugyis, sőt jobban tárgyalja, mint a többi.

Vegyük most a többit.

Itt vannak iparosaink, kereskedőink a polgárság zöme, a tanítók, a hivatalnokok s a földbirtokosok.

Lássuk mennyire tartanak ezek össze.

Nem is említve az osztályok széthuzá-

TÁRCZA.**Az énekpróba.**

— Életkép. —

—* Az „Abony” eredeti tárczája. *—

Írta: Senkl.

(Folytatás és vége.)

A kóruson hamar elhelyezkedtek. Relli per sze Lánoszsy Rizának akart segíteni az éneklésben, Béla a kántor leányait „szekálta”, különösen Klárit. Minden öt percben elhűlve konstátálta:

— Na, de hallja, maga Klárika, mennyire meghizott!

A tanítók a tanítónőkhöz csatlakoztak, s együtt tárgyaltak a legaktuálisabb témáról, Borsodynéről; Józsi a menyasszonyt untatta, t. i. egy menyasszonyt a vőlegényén kívül mindenki untat; Borsodyné pedig, aki látta, hogy a szegény könyvmoly Dezső egymagában áll még mindig, amikor már mindenki megtalálta a maga társát, odaintette őt magához, s azzal az ellanulhatatlan kedvességgel, amely csak egy minden ízében művelt hölgynek lehet tulajdona, így szólt hozzá:

— Látja, édes Dezső, magának ezekben a dolgokban jóval jártasabbnak kell lennie, mint nekem, hiszen magának ma-holnap ez lesz a hivatása; de bizony én nagyon is ismeretlen vagyok abban, hogy hogyan és mit szokás ilyenkor énekelni. Hát majd maga sugjon nekem, én meg majd megszavaztatom, amit maga indítványoz. Jó lesz?

Dezsőt majd elszédítette a tudat, hogy őt, a nagy semmit, a postamesternő szürke fiát, ez a gyönyörű asszony, ez a gazdag földbirtokosnő ily nagy kegyben részesíti. Alig tudott halkan annyit mondani:

— Ha nagyságos asszonyt az én szerény szolgálataim ki tudják elégíteni, a legnagyobb örömmel állok rendelkezésére.

— Csak ne szerénykedjék, édes Dezső! Hiszen tudom én, hogy a maga szerény külseje alatt milyen nemes szív, s milyen kidolgozott lélek rejtetik. Ne is iparkodjék tagadni. De mit is énekeljünk, nézze csak, nem tudnak dűlőre jutni.

S csakugyan, nagyban folyt a vitatkozás, hogy milyen énekeket énekeljenek.

— Urfelmutatás előtt az „Áldozattal járul hozzád”-ot lenne jó énekelni, urfelmutatás után pedig egy szent Istvánról szóló éneket — mondotta a kántor.

— „Ajkaikról zengjen ének” — mondotta a barna tanítónő.

— „Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga” — vágja közbe Józsi, csak hogy ellenkezzék a tanítónővel.

— Mondja csak Dezső, melyik lesz jobb? — sugta Borsodyné Dezsőnek.

— Az „Ajkaikról zengjen ének” szebb — sugta vissza Dezső.

— Hát tudja mit, édes tanító úr, — fordult Borsodyné a kántorhoz, — az „Ajkaikról zengjen ének” szebb, mint az „Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga”, tehát azt énekeljük.

— Ha nagyságos asszony parancsolja, az lesz.

— Én csak szerelném.

— Az én énekemet pártolja! — sugta társainak diadalmasan a barna tanítónő.

— Hiszen magától értetődő dolog, hogy amit nagyság indítványoz, azt minden okos embernek el kell fogadnia — bókolt vissza a fiatalabb tanító, aki iszonyuan csapta a szelet a barnának.

S az volt az érdekes, hogy egymással szemben mindketten végtelenül örültek egymás társaságának és szellemességeinek; de azért a barna, ha lovagjáról a szökének beszélt, csak kicsinylő, gúnyos mosollyal szokott megemlékezni a képzelgő tanítóeszkőről, aki arra a szellemi nivóra, amelyen ő áll, még lábujjhegyre emelkedve is alig bír felkapaszkodni. A tanító pedig, amikor öregebb társa, aki a szökével már tisztában volt, bosszantgatta a barnával, rendesen azt mondta:

— Tudod, édes komám, szükségből az ördög a legyet is megeszi.

Tehát, bár öntudatlanul is, de kivittelték egymást. Én azonban mégis fogadni mernék őt forintba egy negyedikes polgáristának a szerelmes levele ellenében (beleértve a helyesírási hibákat is), hogy mégis házasság lesz a vége a dolognak, ha csak időközben el nem helyezik valamelyiküket.

— Jó lenne valamit betétül énekelni — szólali fel Riza.

— Ez igazán nem lenne rossz, — válaszolta a kántor — de ki és mit?

— Majd Etel elszólóz egy szép éneket — mondotta Riza.

— Aztán mi lenne az az ének? — kérdezte Béla.

Borsodyné kérdőleg ránézett Dezsőre, mire ez odasugta neki:

sát, egész bátran elmondhatjuk, hogy igen jó, ha csak egy család is összetart s nem keseríti egymás életét.

Nem is csodálom, hogy a városházán nem vezeték be a telefont, mert sokkal jobb, olcsóbb és biztosabb hírszerző és továbbító eszközeink vannak erre a célra.

Ime Uram társadalmi életünk hü képe Abonyban.

Ne kezdjen itt semmit, mert ha kezd, azt fogják Önről mondani, hogy csak lumpolni akar, mert másképp nem is tudják elképzelni a társadalmi élet föllobbanásait, mint egy unalmas fölolvasás, tánc reggelig ivással egybekötve, s aztán minden ismerőst és ismeretlent alaposan lekritizálni.

Még egyszer kérem Önt, ne bolygasson minket, az alvó ember sem szereti ha bolygatják, hát még egy alvó város.

M.

Ők ketten!

— Emlékezés 1906. december 5.-re. —

Mottó: Csak ha bimbó fővel asznak
A virágok: óh ez fáj;
Ha reménye új tavasznak
Most születve sirba száll.
(Arany.)

Szobámban félhomály volt: amilyen télen a délután és az est között szokott lenni.

Ott ültem jól megrakott kis kályhám közelében, melynek ilyenkor kettős feladata volt: melegét árasztani és világítani.

A kezemen lévő könyvben összefolytak a betűk. Szemem önkénytelenül a vörös lángokra meredt, s az erős fénytől elkábultan: lecsukódott.

Valami álomszerű folyamat nehezedett reám, s mintha agyam egy percre megszűnt volna működni, tagjaimban bénító zsibbadást éreztem, akaratérőm elhagyott, s idegesen szoritottam össze szeméim.

Egyszerre, mintha a múltak eseményei egy varázsszóra megelevenedtek volna előttem, képek jelentek meg, melyeket valaha már láttam, események, melyeknek szereplőiről már hallottam.

Láttam a szeretetet, a gyűlöletet, a reményt, a csalódás jólismert alakjait. Láttam, mint győz a gonosz az igaz fölött, s mint vált fel egy pillanatnyi örömet egy végtelen fájdalom... Majd

— A legszebb templomi ének mostanában a „Nagyasszonyunk, hazánk reménye“.

— A „Nagyasszonyunk, hazánk reménye“-t lenne jó felajánlaskor énekelni — indítványozta Borsodyné.

— Ismeri Etel nagysád? — kérdezte a kántor.

— Énekelni hallottam már, s nekem is nagyon tetszett.

— Lesz kegyes majd elénekelni?

— Hogyne, — vágott közbe Relli, — hiszen lent a hajóban lesz a vőlegénye.

Etel elpirult, lányos haraggal ránézett Relli-re, s aztán elfogadta az éneklést.

— Akkor négy éneket kell megpróbálnunk, — kezdte hivatalos hangon a kántor, — az „Áld — —

— Hát a mise végén mit énekelünk? — kérdezte Irma, a kántor kisebbik leánya.

— Az „Ajkaikról“-nak a harmadik versszakát. Jó lesz?

— Jó, legalább nem kell többet tanulnunk! — volt az általános válasz.

— De kezdjük már bele, mert az idő mulik! — mondotta Borsodyné, mire a kántor egy-két akkorddal bevezette az „Áldozattal“-t, s mindnyájan énekelni kezdtek.

Azonban éneklés közben sem szünetelnek a fiatalos bohóságok. Béla teli tüdővel fujja: „Hogy végtelen jószágodért“, s aztán hirtelen Klárihoz fordul:

— De meghizott maga Klárika!

Klári persze hába vágja.

Relli örömmel konstataálja Rizának, hogy ismét gyermekké lett, mert azt éneklé: „Te a

egy mély, nehéz sóhaj szállt el keblemből; két ifjú képe állott előttem.

Egy hervadó rózsza, meg egy zöld fakadóbimbó.

Zömök természetű, sápadt arcú volt az egyik; halvány fényű szemei mély komolyságot árultak el. Mellette két vállal magasabb a másik, kinek örökké mosolygó piros pozsgás arca, s fénylő szemei az életet sugározták.

A tavasz harmatos hajnalát majdnem egyszerre élte mindkettő, de az örökigazságú természet törvénye velük kivételt tett.

A harmatos hajnalú tavaszt nem követte a nyári reggelek boldogságot sugárzó napja, a lombhullató ősz nem figyelmeztette őket az elmúlásra: reájuk váratlanul a zord tél hideg, sötét éjszakája köszöntött.

Az egyiknek testét egy öröklött félelmes kór pusztítja, de lelkét épségben igyekszik tartani.

S e betegségnek csupán képzelődése a lelkét ronsolja össze a másiknak, s lehullanak a piros rózsák a mosolygó arcról.

Az első görcsösen kapaszkodik Lachesis fonálába s elcsukló, gyöngye hangján ifjúságot, küzdelmet, célt, jövőt, kiáltoz. Élmi akar. (s mert hogy élünk, gyakran szenvedéseink tudatják velünk) szenvedni akar.

De hiába! Atropus nem lát, nem hall, s az élet fonálával együtt kettévágja az élet minden örömet és fájdalmat okozó szeretet fonálát is.

Eltemettük!... Elsírattuk!...

És a másik!

Jár-ke! Lelkéből a képzelődés iszonyú betegségét többé kiirtani nem lehet. S e betegség, mely sápadtá tette az arcot, eltüntette a mosolyokat: kiöli az akaraterőt.

Borzasztó gondolat férközik beteg lelkébe. Az élet súlyos teher, melytől szabadulni kell. A halál megnyugvást fog hozni számára: abban keres menedéket.

Felejt szülő, testvér, rokont, barátot, s mindent, mi e földi létet széppé, nemessé teszi, s búcsuzás nélkül távozik.

Egy fégyverdődülés kiolt egy másik életet... A kép eltűnt...

Szeméim bágyadtan tekintettek körül kis szobámban, melyben sötét este volt.

A tűz, melynek vakító, vörös lángja elbódított, már régen kialudt. A szobában hideg volt, én nem éreztem. Jóleső melegség vonult át testemen: az emlékezés meleg érzése.

Hogyisne, hiszen a két ifjú jó barátom volt.

Rosenzweig Mór.

MI UJSÁG?

— **Jótétemény.** Özv. Márton Ferencné urnő, boldogult férje névnapján a kórház betegeit

gyermeki szíveknek.

Jóssi igéri Etelnek, hogy lekottázza számára a „Nagyasszonyunk“-at, s a fél és egész taktilos pauzák alatt megbeszéli a hogyan-t és a mikor-t.

Borsodyné, Dezső és a kántor énekelnek csak teljes szívvel és lélekkel.

A tanítói gárda kritizál. Persze Borsodyné a tárgya leginkább a bíráltságuknak. A barna epéskedve jegyzi meg:

— Más embernek eltorzul az arca, amikor énekel, ez a Borsodyné pedig fiatal, naiv leánykának látszik éneklés közben, olyan ügyesen tudja nyitva tartani a száját. Biztos, hogy egész délután ezt tanulta a tükör előtt.

Az ének cseng tovább... Az ablakon besűrődik a már nyugvó napnak utolsó sugarcsemója, bearanyoz ott a kóruson mindent és ez a vörösösen, élénken csillogó karzat harmonikus keretül szolgál ehez a vigkedélyű, könnyed, gond- és munkanélküli társasághoz, amely még a templomban sem tudja teljesen levetni bohémségét...

Lent a hajóban már félhomály van. Az egyik pad sarkában ül a jó esperes bácsi, azt mondta, hogy az éneket jött meghallgatni. Pedig révedező szeme azt mutatja, hogy a lelke tudja Isten hol jár. Egy dunántúli tősgyökeres magyar városból került ide, Isten háta mögé, ebbe a tót falucskába. És már huszonöt éve itt van. Ugyan micsoda gondolatai lehetnek...?

A főoltár háta mögött sűrű a homály. Egy asszony áll ottan, a postamesterné. Ő nem jöhet el a magyar misére, mert éppen akkor érkezik a

és a szegényház lakóit gazdagon megebédeltette és jó erősítő italokkal látta el.

— **Elszámolás.** Járásunk humánusan érző főszolgabírája, dr. Madarász Adorján a következő elszámolást küldte hozzánk: A múlt évben megtartott gramofon hangverseny jövedelme és az azóta befolyt adományok és ezek kamatai 578 kor. 73 fl. Ft. Lévy Mihály apát külön adománya 100 kor. Összesen 678 kor. 73 fl. K i a d á s : 30 pár eszima, 213 kor.; 37 pár cipő, 195 kor. 80 fl.; 29 kabát, 159 kor. 50 fl.; 20 nadrág, 43 kor. 20 fl.; 5 sapka, 7 kor.; 5 öltönyre kelme, leányok részére, 14 kor., ennek megvarratása és az ezekhez szükséges szerelvények, 1 kor. 10 fl.; 20 téli kendő, 40 kor. Összesen 675 kor. 60 fl. Maradvány a bankban, betétkönyvön 3 kor. 13 fl., alapjául ama nagyobb szabású akciónak, melynek célja leendő téli időben a messze lakó szegény iskolás gyermekeknek meleg levestel való ellátása, melyet főszolgabírónk buzgólkodása folytán annyi összeg gyűl össze, hogy ez a nemes eszme tette válhat. Adja Isten mielőbb.

— **Felolvasás.** A „Népkör“ az idén is rendez felolvasó-estélyeket, melyeknek sorozata mához egy hétre kezdődik, melynek sikerét az alábbi műsor biztosítja. Elbeszélés a népeletről. Tartja Fördös Károly. Kuruc nóták. Előadják Király Ferenc és Perényi Ignác. Monológ. Előadja Possel Szeréna k. a. Magyar népdalok. Előadják Király és Perényi. A spiritizmusról. Irta és felolvassa Battik Miklós Magyar kesergőt. Előadják Király és Perényi. Erdő-vár asszonya. Szavalja Berő Jenő. A felolvasás jövedelme részben a szegény gyermekek felruházására fordítatik.

— **Az irgalmas szívűek figyelmebe.** E városban alig van szerencsétlenebb árva, mint a III. kerületben (Kinizsi-utca) lakó két nyomorék, keresetképtelen leány, akik elvesztvén szülőiket, elhagyatott, hideg szobában s a legnagyobb inségben küzködnek az élet mostohaságával. Eddig egyik rokonuk, özv. Varga Györgyné istápolta őket, de miután ő is szegény özvegy asszony, nem képes tovább segíteni az elnyomorodott árvákon. Ha van irgalom és lakozik könyörület a szívekben, e két szerencsétlen teremtés nem fogja sokáig nélkülözni az emberszeretet melegét, mert küldeni fog az Isten hozzájuk jó lelkeket, akik enyhítik az árvaság aggályos perceit. (Beküldetett.)

— **Idill.** Sz. Molnár Józsefné Vida Borbála maga lévén otthon, unalmában elhívta Juhász János legény-embert vacsorára. Eközben férje hazaérkezett, akit azonban fölöslegesnek talált a vacsorához és kizárta. Molnár berúgta az ajtót, mire az asszony egy csomó paprikát szórt a szemé közé, Juhásznak pedig egy fejszét nyomott a kezébe s biztatta, hogy üsse férjét „ha már úgy van“. Ő is hozzáfogott az ütlegeléshez, ami addig tartott, míg férje „mozdulni tudott“. Ezzel az idill-

post a szomszéd faluból, azt kell feldolgoznia; tehát, hogy mégis hallhassa a magyar éneket. A nyitott sekrestye-ajtón keresztül, amely alig egy-két lépés az ő kapujától, anélkül, hogy valaki észrevette volna, belopódzott a templomba, a főoltár háta mögé. Meghajolva áll ottan; nem csoda, sokat kell görnyednie a posta-asztal mellett. Koppot, tudj Isten hányszor kifordított és atalakitott ruha van rajta. Ujjai tintásak az írástól, keze érdes a sok munkától. Arcáról lerí a sok virrasztás, apró gyermekei bizony keveset engedik aludni, s egész testtartása egy kimerült, kifáradt léleknek a benyomását teszi a szemlélőre. Színmagyar leány volt, húsz évvel ezelőtt jött ide férjével, s azóta végez itt, messze minden magyartól, emberföltött munkát gyermekeiért.

S a felesendülő magyar ének visszavarázsolja őt abba az ősrégi magyar városba, ahol született, s ahol gondtalan gyermekkorát élte végig. Hiszen ifjú leány alig volt, jóformán a gyerekoszobából került párta alá. A magyar énekek felújítják emlékeiben azokat a régi, édes, boldog napokat, amikor még neki is voltak ábrándjai, amikor még ő is melegnek, napsugarasnak látta a világot... s most olyan homály, hideg veszi őt körül. Azok a tündéri sétat, ott a fejedelmi folyónak a partján... — s amikor eddig jutott ábrándozásában, elhaló sikoly jut a fülehez, megismeri kis leánya hangját, — bizonyosan etesett az udvaron, — egy pillanat alatt szertefoszlik minden ábrándképe, s rohan ki a szegény asszony a templomból, hogy gyermekén segítsen...

Ez a szegény asszony az én édesanyám volt... Vége.

nek vége volt, s kezdődik a törvényszéki eljárás, mint minden ilyen romantikus dolgoknak a — fináléja. A szegény férj súlyos beteg, de valószínűleg életben marad.

— **Ellenőrző szemlék.** Új járásorvosunk dr. Szentkirályi István a napokban alapos vizsgálat alá vette városunk mindazon helyiségeit, amelyek egészségügyi szempontból orvosi felügyelet alá is tartoznak. Így különösen beható vizsgálat alá vette az iskolákat, amelyekben csekély kivétellel az egészségi követelményekkel össze nem egyeztetelhető állapotokat talált. Egyáltalában türehtelen és tarthatatlan a helyzet az ujszászi-úti iskolában, ahol is a tulontulzsufoltságon kívül a tantermek és melléképületek nyílt hadat üzennek az egészségügyi követelményeknek. Az az egy vizsgáló ebben a miserábilis állapotban, hogy nevezett iskola néhai korecsmai épülete a vármegye közigazgatási bizottságának bölcs rendelete és az iskolaszék elhatározása folytán jövőre újjal fog kicseréltetni. Erre vonatkozólag már folynak is az előmunkálatok.

— **A máramarosszigeti református főgimnázium ifjusága** tegnap a kebelbeli tápintézet segélyezésére táncal egybekötött műkedvelő előadást rendezett, melyen előadták Véli Miksa főmunkatársunknak „Jön a kérés” című jeles színművét nagy sikerrel.

— **Agyonütötte a fa.** Szeles Mihály 66 éves vagyonos ember fát szedett többedmagával a Csillag-féle földön, amidőn egy fatörzs rázuhant s derékban kettétörte az életerős embert. 24 óráig kintlódott még a szegény ember, mire a halál megváltotta kinjaitól.

— **Helypénzszedés Nagykőrösön.** Nagykőrös város intelligenciája hosszú és nehéz harcok után végre kivívta, hogy ezután a piaci árúkat után helypénzt kell fizetni; a kormány az erre vonatkozó közgyűlési határozatot jóváhagyta. Hirös Kőrös város sem verheti tehát többé a mellét, hogy aszongya: Mink nem szorultunk a helypénzszedésre!

CSARNOK.

Veraizmus.

Nem verizmusról óhajtok írni, hanem veraizmusról. Bájos olvasónőim bizonyára csodálkozva nyitják nagyra szemüket, s önkénytelenül is ajkukra tódul a kérdés: Hogyan kerül ezek közé az unalmas és „fád” izmusok közé ez a ritka és szép női név: Vera? Egy pár percnyi türelmet kérek, hiszen épen ezt akarom elmondani.

Igazuk van, kedves olvasónőim, ez az izmus nevét a Vera női névtől kapta, még pedig egy regénynek alapján, amely a nagy Németországban látta meg a napvilágot. Szerzője az ismeretlenség homályába burkolódzott, róla tehát nem sokat irhatok, sőt talán semmit. Művének eszméjéből, előadasmódjából, a női lélek subtilis árnyalatainak frappáns megírásából arra merek következtetni, hogy nő volt, és nem férfi. A regény főhősnője: egy ideális lelkű, művelt, tanult, olvasott, okos lány: Vera. A regény tárgya: Verának menyasszonyoskodása alatt feltámadt kételyei, amelyekre a választ csak az öngyilkosságban találja. A lehető legrövidebbre szabott tartalma pedig a következő: Verának van egy vőlegénye. Boldogok, mert Vera azt hiszi magában, hogy megtalálta a férfi ideált, s ábrándos lelkének egész hevével szereti a férfit, a vőlegény pedig, aki kevesebb igényű hölgy számára föltétlenül megfelelt a férfi eszményének, odaadó rajongással, mély szerelemmel szereti Verát. S mi egyéb kell két ifjú léleknek?

A férfi, amikor menyasszonyát megismerte, szakított minden eddigi viszonyával, s egyedül Verának élt, aki a maga naiv hitében azt gondolta, hogy mint neki vőlegénye, úgy vőlegényének is ő az első szerelme; s hogy, mint ő, még nem csókolt meg senkit szerelemmel, épen úgy vőlegénye sem. Annál kevésbbé álmodik arról, hogy jegyesének „viszonya” lett volna valakivel.

Egyszer karonfogva együtt sétálnak az uccán, s jön velük szemben egy kihívó szépségű nő, aki feltűnően belemosolyog vőlegényének az arcába, s erősen hozzáütődik, amikor elmegy mellette. Vera megdöbbenve látta, hogy jegyesének arcába szökött a vér. Faggatni kezdte, hogy mi a baja, ki ez az asszony, mire a férfi bevallja:

— Viszonyom volt velem.

Egy egész világ omlik össze az ideális Verának lelkében e közömbös szavak hallatára. Hát az ő vőlegénye is csak olyan? És most megin-

dul a harc esze és szíve között. Szíve még most is szereti ezt a férfit, akit először csókolt meg izzó, szenvedélyes szerelemmel, de az esze azt mondja neki, hogy ne legyen a felesége, mert most már holdog úgy sem lehet vele soha. A regénynek ez a része a mű gerince, itt emelkedik filozófiai magaslatra, itt válik Irány-regénnyé.

Vera közli keservét, aggályait, kétségeskedéseit egész őszintén vőlegényével. Ez összeszedi az összes argumentumokat megvédelmezésére, hogy ilyen a kor, hogy más a férfi szervezete, más a nőé, hogy nem lehet ma már ezt elvárni egy fiatalembertől sem, mert ilyen fiatal ember nem létezik, nem létezhetik. Verát azonban meggyőzni nem tudja, az ő érzékeny szívének halálos sebet ejtett ez a keserű csalódás, s esküvéje előtt egy pár nappal öngyilkossá lesz.

Az olvasó pedig egy könyvesepet törül ki szeméből, s megátkozta a kort, amely ennek a rokonszenves Verának halálát idézte elő. Jóllehet vőlegénye ideálja volt az embernek, csak egy volt a hibája, hogy a kor gyermeke volt.

A regény egész Németországban, sőt az egész művelt világban nagy port vert fel. (De azért magyar fordítását még eddig sehol sem tudtam megkapni.) Halomszámra jelentek meg a könyvek, amelyek Vera kérdésére iparkodtak megadni a feleletet: követelhet-e a menyasszony ugyanolyan tisztaságot a vőlegényétől, mint amelyet ez vár el tőle.

Tudósok, orvosok, pszichológusok, költők álltak a sorompóba, s ládsát törtek a kérdés érdekében, sokan Vera mellett, sokan Vera ellen, s a kérdést elnevezték Veraizmusnak. Akik Vera mellett foglaltak állást s azt állították, hogy igen is, a nő megkövetelheti a férfitől, hogy a férfi is olyan tiszta legyen a nászéjszakán, mint amilyen becsületességet elvár a nőtől, ezek a veraisták. Akik azt állították, hogy ez lehetetlenség, azok az antiveraisták.

A következőkben röviden összegezni próbálom a két, egymással ellentétes irányzat érveit, amelyeket tételük bebizonyítására felhoztak.

Az antiveraisták argumentumai között a legelső helyet foglalja el a fiziológiai érv, amely szerint lehetetlenség, hogy a férfi, amikor elérkezett ahhoz a korhoz, hogy szeretni tud, ne szeressen. Ha visszatartja magát tőle, ez káros befolyással van lelkére, testére, s utálatos perverzításokra lesz hajlandó. S köztudomású, hogy mennyivel rombolóbb hatása a fejlődő ifjú testre és lelekre a természet ellenes, mint a természetes szerelem.

A történelem is azt bizonyítja, hogy a nemzetek életében a prostitúció akkor lett törvényileg védett intézmény, amikor az állam vezető férfiai belátták, hogy ez a rossz jóval kisebb rossz, mint az, amelynek gátat vet.

S aztán a férfinek a szervezete, véralkata is egészen más, mint a nőé. A férfi teste megköveteli a szerelemet, a nőé csak elfogadja.

Ezzel szemben a veraisták kiindulnak abból az alapigazságból, hogy a szerelem a faj fenntartását célzó őszlön. Minden olyan szerelem tehát, amely nem e cél érdekében van, hanem tisztán a gyönyört hajhássza, helytelen, jögtalan, minden etikai alapot nélkülöz. Az még nem argumentum létezése jogosságának bebizonyítására, hogy van, hogy létezik, mert van apagyilkos, van alkoholizmus, létezik hazaárulás, s ezek jóllehet vannak, léteznek, még sem mondhatók jogosan, etikailag helyesen létezőknek. Épen így a házasságon kívüli szerelem sem. Az sem érv, hogy a férfi testére, lelkére káros hatással van, ha nem szeret. Sőt! Hiszen lépten-nyomon találkozunk százan, tönkre ment testű és lelkű alakokkal, akik nyomorult állapotukat épen annak köszönhetik, hogy nagyon is szerettek.

A történelem is épen az ellenkezőjét bizonyítja, nem pedig azt, amit az antiveraisták magyaráznak ki belőle. Mert „minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs,” s épen a prostitúció törvényessé tétele jelezte rendszeren az illető nemzet alkonyát, s Athén, Róma, Babylon, Egyiptom stb. stb. leomlott az erkölcsök meglazulása után.

S hogy a férfi szervezete sem követeli föltétlenül a szerelemet, bizonyítja az a számos középkori szekta, amelyeknél az esküvő alkalmával a férfi is arra esküdött meg, hogy nem szeretett még soha senkit. Ha nekik lehetséges volt, miért ne lehetne nekünk?

Az antiveraistáknak az az érve, hogy a mai társadalom korrupt volna lehetetlenné teszi, hogy a veraisták óhaja teljesüljön, két részre szakította a veraisták táborát. Az egyik azt mondta, hogy nem is akarják őket elvéiket egy-zerre megvalósítani,

hanem generációt akarnak növelni, amely majd nem korrupt társadalmat fog alkotni. A másik rész pedig, — s ezek a tulzók, — erre azt felelte, ha a férfi diadalnak tartja, hogy házassága előtt sokat szeretett és nem tartja bűnnek, hogy törvényes felesége nem az első számára, nem várhatja el feleségétől sem ennek az ellenkezőjét. Mert mi csoda rettenetes igazságtalanság az, hogy, ami az egyik részről erény, dicsőség, az a másik részről bűn, alávalóság. Vagy — vagy. Vagy a nő is szerethessen házassága előtt minden pirulás nélkül, vagy pedig a férfi sem. Tessék választani!

Röviden ezekben adhatom a veraizmus képét. Még nagyon sok mindeaféle lehetne írni róla, azonban egyrészt a rendelkezésemre álló hely kevés a lapban, másrészt meg a téma kényessége nem igen engedi meg, hogy a maga teljes egészében adjam elő a dolgot. Azonban érdeklődők számára a legnagyobb készséggel adok részletesebb felvilágosítást, akár levélben, akár nyilvánosan, mert ez a nagyon is aktuális irányzat megérdemli, hogy bővebben foglalkozzunk vele.

— **Értesítés.** A visszavándorlók munkaközvetítése ügyében a földművelésügyi minisztérium munkásügyi osztálya ezen uton is felkéri a munkaadókat, hogy ha bármilyen munkásra szükségük van, szükségletükről a bérfeltételek közlésével szóval, levélben, vagy táviratban értesítsék a m. kir. földm. minisztérium munkásügyi osztályát.

A lesoványodást

meggátolja, a testet, a gyermek husát egészségessé, erősebbé fejleszti a SCOTT-féle Emulsió. Ez a szer a legjobb gyógyító- és erősítő táplálék gyermekek részére és az Ön gyermekét is meggyógyítja, mint ahogy

sok ezer gyermek meggyógyult

e szer használata által. A gyermekeknek életkedvet kölcsönöz. Ha betegeskedik a gyermek, úgy azonnal adjanak neki **SCOTT-féle Emulsiót.**

Az Emulsió Minden üvegben egyenlő finom, hatásos vásárlásánál alkatrészekből összeállított SCOTT-féle Emulsió van, mindig egyenlő, a tudomány világ előtt elismert adagokban. Egy eredeti üveg ára 2 kor. 50 fl. Kapható minden gyógyszertárban.

Értesítés.

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a mult héten

Nagy állatseregletünkkel, Művészeti Múzeum-és Panoptikummal

Abonyba érkezünk, a pécsi kiállításból átutazóban.

Az állatok etetése naponként háromszor történik, mely alkalommal meg lesznek magyarázva.

Több mint 1000 anatomiai tudományos mechanikus tárgyakat tartalmaz, melyeket a frenzi anatomiai kiváló orvosok, tanárok és művészek a természet után viaszból művésziessé készítenek.

Panoptikumba a belépés hölgyek, urak és gyermekeknek meg van engedve. Tartalma: uralkodók, fejedelmek, tábornokok, legújabb kor államférfiai, mind az öt világrész népfajainak társai gonosztevők, komikus jelenetek, azonkívül ember, és állati esontvázok.

Beleptidij: mind a három osztályba 60 fl.

Nyitva reggel 7 órától este 9 óráig.

Csak 8 napig látható.

Számos látogatásért esedez

az igazgatóság.

